

42 Ritualium antiquorum alia ponunt Stolum dari Diacono alia non.
43 Diaconorum Manuum in Ordinatione Unio.

Expediti ab his omnibus, quæ circa Subdiaconum Ordinationem erant necessariò explananda, opus est assumere declarationem Ordinis Diaconatus; cuius causa immorandum non est in probanda ejus existentia, & in demonstrando, quòd iste Ordo sit, & semper fuerit in Ecclesia, etiam ab initio; cum de eo testimonia habeamus in Scriptura Sacra, videlicet in A. Apost. cap. 6. num. 5. ubi Apostoli elegerunt septem Diaconos, & eorum primum S. Stephanum, qui fuit Protomartyr. Item de Diaconis verba fecit Apostolus Paulus indicans virtutes, quibus ornati esse debent, dicens: 1. Tomoth. 3. 8. Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes, habentes mysterium fidei in conscientia pura. Et hi probentur primum, & sic ministrant nullum crimen habentes. Pro ut etiam in Epist. ad Philippenses cap. 1. num. 1. ibi: Paulus, & Timotheus servi JESU CHRISTI omnibus Sanctis in CHRISTO JESU, qui sunt Philippi, cum Episcopis, & Diaconis; ubi Cornelius à Lapide sic seipsum interrogat, ac respondet: Dices, in una Civitate Philippensium tantum unus erat Episcopus, quomodo ergo scribit Paulus Episcopis in plurali? Respondet, per Episcopos hic Apostolus intelligit Presbyteros. Ita Chrysostomus Theophyl. & eorum Ministris: vult enim Apostolus hæc duobus nominibus salutare totum Clerum Philippensem, & sic Presbyteros nominat Episcopos; Diaconos vero, Subdiaconos & reliquos inferiores, digniori Diaconorum nomine complectitur. Episcopum autem non salutat, quia hic erat Episcopatus horum later Litterarum. Igitur tunc Diaconi erant.

Uterius testimonium reddunt existentia Ordinis Diaconatus in Ecclesia Dei primi Apostolorum discipuli, quos inter S. Clemens Papa, electus Anno 93. ipse enim in lib. 8. Apostolic. Constitut. cap. 10. sic eos nominat: Oremus pro omnibus Diaconis, & Ministris, ut tribuat eis Dominus Ministerium sine querela ullius. Et inter Canones, qui dicuntur Apostolorum, cap. 41. ita legitur: Episcopus, vel Presbyter vel Diaconus aleis, & ebrietatibus vacans, vel cæset, vel deponatur. In Concilio Arelatenf. I. celebrato Anno 310. hæc habentur in cap. 18. De Diaconibus Urbicis ut non aliquid per se presument; sed honor Presbyteris reservetur. Et cap. 22. De Presbyteris, aut Diaconibus, qui solent dimittere loca sua, in quibus ordinati sunt, & ad alia loca se transferunt, placuit, ut his locis ministrant, quibus presunt. Concilium Anciranum de Anno 318. in cap. 9. Ita Diaconos indicat: Diaconi quicumque ordinantur, si in ipsa Ordinatione protestati sunt, & dixerunt, velle se conjugio copulari &c. Concilium verò Romanum Anno 325. habitum sub S. Sylvestro Papa cap. 6. dicit: Ut Diaconi non sint plus, vel amplius per Parochiarum examen, nisi duo. Similiter cap. 18. Nemo enim Diaconus adversus Presbyteros afferat crimen turpitudinis. Concilium autem Nicænum Primum, quod eodem Anno 325. fuit congregatum in can. 16. de Diaconis ita dicitur: Diaconus non debet communicare prius, quam Episcopus, neque prius, quam Presbyter, quia gradus Diaconi infra gradum Presbyteri est. Ex quibus omnibus, præter alia Concilia, quæ supradictis subsequuntur, & de Diaconis decreta ediderunt, plenissimè constat de existentia Ordinis Diaconatus, qui quidem semper extitit apud omnes Ecclesias.

Pari modo non est opus probare, quòd Diaconatus Ordo sit à Christo Domino institutus, & quòd sit Ordo Sacer. atque Sacramentum; tum quia id à nobis plenè probatum fuit supra Decif. VI. & demonstratur

à Barbofa de Jure Eccles. Univ. lib. 1. cap. 35. n. 8. tum etiam quia id habetur expressè in Concilio Tridentino sess. 23. can. 6. his verbis: Si quis dixerit in Ecclesia Catholica non esse Hierarchiam Divinam Ordinationem institutam, quæ constat ex Episcopis, Presbyteris, & Ministris: Anathema sit. At Diaconus est unus de principalibus Ministris. Ergo est ex Divina institutione. Ergo Ordinatio Diaconi est Sacramentum. Hinc S. Ignatius Martyr Epist. 14. scripsit ad Ephesios: Enitimini, Charissimi, subiecti esse Episcopo, & Presbyteris, & Diaconis; qui enim his obedit, obedit Christo, qui eos constituit. At Diaconatus essentia, & Ordinis Diaconatus qualitas Sacramentalis innotescent ex decreto Concilii Florentini, in quo hujus Ordinis exprimitur Materia, & Forma; certum est autem quòd talis expressio indicat illum esse Sacramentum, ut copiosè dixerit Emin. Card. de Lauræa de Sac. Ord. disp. 6. à num. 69. & seq. Idcirco pro explanatione hujus Ordinis duo tantum veniunt examinanda; Unum, Quæ, & Qualitas sit Materia, ac Forma Ordinis Diaconatus? Alterum, Quæ, & Quot sint officia Diaconorum? De primo agendum in præfati Decisione; de altero in sequenti.

Et equidem quòd ad hoc assumptum requirens, Quæ, & Qualitas sit Materia ac Forma Ordinis Diaconatus? reperio quinque opiniones. Prima, quòd materia sit traditio Libri Evangeliorum. Secunda, quòd sit impositio manus Episcopi super caput Ordinandi. Tertia, quòd utraque ex prædictis concurrat simul ad integram hujus Ordinis materiam. Quarta, quòd ultra primam, & secundam materiam antedictam concurrat etiam traditio Stolz. Quinta, quòd præter omnes materias præenarratas olim accedebat Unctio manuum ejusdem Diaconi Chrismate Sacro. Forma autem sint Verba, quæ profert Episcopus in prædictarum materiarum traditione. De singulis differamus, earum fundamenta demonstrando, obiecta referendo, ac juxta approbatos Auctores resolvendo.

Prima itaque opinio tenet, quòd Materia Ordinis Diaconatus sit impositio manus Episcopi super caput ordinandi; Forma verò Verba illa, quæ tunc Episcopus profert, nempe: Accipe Spiritum Sanctum ad robur ad resistendum Diabolo, & tentationibus ejus in nomine Domini. Hanc opinionem ait Morinus d. part. 3. Exercit. 9. de Sacris Ordinatis. cap. 1. n. 2. doceri à S. Bonaventura in 4. dist. 24. part. 1. art. 1. q. 4. à Durando ibid. q. 3. num. 7. & 8. à Scoto in ead. dist. q. 1. (sed Scotistæ negant, opinionem hanc esse Scoti) à Rossene in libro contra Captivitatem Babyloniam cap. 22. §. 7. & de Sacerdotio contra Lutherum Axiom. 9. ab Arcudio lib. 6. cap. 4. à Becano de Sacram. Ord. cap. 26. q. 4. quibus additur Hofius à Mastrio in 4. Sent. disp. q. 4. n. 42. Fundamenta hujus opinionis sunt sequentia:

Primum, quòd hoc modo ordinati fuerunt primi septem Diaconi ab Apostolis, ut legitur in supracit. cap. 6. A. Apost. num. 6. Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum, & orantes, imposuerunt eis manus. Quo loco scribit Tirinus: Quia ratione verò Diaconorum horum Ordinatio sit verum, ac propriè dictum Sacramentum à Christo institutum, & sic ab Apostolis primum collatum, patet ex impositione manuum hinc adhibita, quòd hæc representatur illarum, & obambatio Spiritus Sancti, & ita docet Innocentius III. lib. 3. de Mst. Missæ cap. 5. & 16.

Secundum, quòd Concilium Carthaginense IV. in can. 4. de hac tantum Materia, scilicet impositione manuum loquitur, ita dicens: Diaconus cum ordinatur, solus Episcopus, qui eum benedicit, manum super caput illius ponat, quia non ad Sacerdotium, sed ad ministerium consecratur. Cæterum, qui sequuntur aliam opinionem, quòd Materia sit traditio Libri Evangeliorum, de qua infra, respondent supradicti duo fundamenta non concludere, solum manuum impositionem esse Materiam Diaconatus; quia non excludunt eandem traditionem Libri, est enim non enunciandi; imò Concilium Carthaginense præfatum non videtur voluisse in illo Canone docere materiam hujus Ordinationis; sed tantummodo decernere, quòd dum Diaconus ordinatur, solus Episcopus debet imponere manum super caput ejus; non autem cum Episcopo etiam alii Sacerdotes, ut faciunt in ordinatione Presbyteri; siquidem ait Concilium, non ad Sacerdotium, sed ad ministerium consecratur. Ita Decistill. tract. 6. num. 171.

Tertium fundamentum est; quia per hanc impositionem manus tam in Diaconatu, quam in Presbyteratu confertur gratia, ut docet sanctus Thome in 4. dist. 25. q. 1. art. 1. ad 6. & colligitur ex D. Paulo 1. ad Timoth. 4. 14. Noli negligere gratiam, quæ data est tibi, cum impositione manuum Presbyteri: Ideo definit Concilium Tridentinum sess. 23. can. 4. Si quis dixerit per Sacram Ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac prout frustra Episcopus dicere, Accipite Spiritum Sanctum; Anathema sit. Ergo per impositionem manus perficitur Ordinatio Diaconi, & conficitur Sacramentum, quia ubi gratia confertur, ibi datur Ordo, & Sacramentum. At huic fundamento responderi potest, quòd datur gratia non materialiter ad illa Verba, Accipe Spiritum Sanctum ad robur &c. sed moraliter in tota Ordinatione; quod est dicere inchoativè; dum illa Verba profertur, completivè, quando traditur est Liber Evangeliorum, ut dixerunt Salmanticenses de Sacram. Ordinis tract. 8. cap. 3. num. 31. & nos diximus supra Decif. XI. num. 28.

Quartum fundamentum est, quia in Ritualibus, seu Libris Pontificalibus antiquis, idest exaratis ab initio Ecclesie usque ad annos nonagentos, ubi agitur de Diaconorum Ordinatione, non fit mentio de alia Materia, quam de Manus Episcopi impositione. Horum Ritualium plura exempla ponit Morinus in cit. tract. de Sac. Ordinat. part. 2. à pag. 212. usque ad pag. 280. quorum exemplar primum conscriptum esse ait Anno Quingentesimo, in quo ad pag. 214. in Oratione, quæ inscribitur Consecrationi in Ordinatione Diaconi, versus finem hæc habentur Verba deprecatoria: Emitte in eum, quesumus Domine, Spiritum Sanctum, quo in opus ministerii tui fideliter exequendi munere Septiformis tue gratia roboretur. Et profertur deprecando, ut in eo christianæ virtutes abundant. Porrò huic fundamento ob stare videtur id, quòd scribit idem Morinus d. tract. part. 3. Exercit. 9. cap. 1. num. 4. his verbis: Excipiendum est solum Sacramentarium Anglicanum, quòd Annorum videtur octingentorum, & illam traditionem habet (Libri Evangeliorum) cum formula speciali: Postea tradat ei Episcopus Sanctum Evangelium dicens: Accipe istud volumen Evangelii, lege, & intellige, & alii trade, & tu opere adimple. Nam prædictum Sacramentarium, seu Rituale, aut Pontificale potest esse vetustius, ac non solum ante Annos octingentes scriptum (ut arbitratur ipse Morinus) sed etiam ante mille Annos, & ultra; cum enim sit Anglicanum, prout illud quoque nominat Menardus in Notis ad Lib. Sacram. S. Gregorii pag. 289. cur ni illud scripserit, ac secum tulerit S. Augustinus, nuncupatus Apostolus Anglorum, quem S. Gregorius Magnus misit cum aliis Monachis Cassinensibus ad prædicandam fidem in Angliam Anno 596. teste ibid. Emin. Card. Baronio, nam fuerat à S. Gregorio Papa creatus Episcopus, & per consequens opus habebat Pontificali Libro pro Ordinationibus Sacris?

Quintum fundamentum hujus opinionis, quòd totis viribus dilatat Morinus d. p. 3. Exercit. 9. cap. 1. à num. 4. & seq. est, quòd Scriptores antiqui, de Ordinibus Ecclesiasticis, ac de Divinis Officiis scribentes

prædicta duo fundamenta non concludere, solum manuum impositionem esse Materiam Diaconatus; quia non excludunt eandem traditionem Libri, est enim non enunciandi; imò Concilium Carthaginense præfatum non videtur voluisse in illo Canone docere materiam hujus Ordinationis; sed tantummodo decernere, quòd dum Diaconus ordinatur, solus Episcopus debet imponere manum super caput ejus; non autem cum Episcopo etiam alii Sacerdotes, ut faciunt in ordinatione Presbyteri; siquidem ait Concilium, non ad Sacerdotium, sed ad ministerium consecratur. Ita Decistill. tract. 6. num. 171.

Tertium fundamentum est; quia per hanc impositionem manus tam in Diaconatu, quam in Presbyteratu confertur gratia, ut docet sanctus Thome in 4. dist. 25. q. 1. art. 1. ad 6. & colligitur ex D. Paulo 1. ad Timoth. 4. 14. Noli negligere gratiam, quæ data est tibi, cum impositione manuum Presbyteri: Ideo definit Concilium Tridentinum sess. 23. can. 4. Si quis dixerit per Sacram Ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac prout frustra Episcopus dicere, Accipite Spiritum Sanctum; Anathema sit. Ergo per impositionem manus perficitur Ordinatio Diaconi, & conficitur Sacramentum, quia ubi gratia confertur, ibi datur Ordo, & Sacramentum. At huic fundamento responderi potest, quòd datur gratia non materialiter ad illa Verba, Accipe Spiritum Sanctum ad robur &c. sed moraliter in tota Ordinatione; quod est dicere inchoativè; dum illa Verba profertur, completivè, quando traditur est Liber Evangeliorum, ut dixerunt Salmanticenses de Sacram. Ordinis tract. 8. cap. 3. num. 31. & nos diximus supra Decif. XI. num. 28.

Quartum fundamentum est, quia in Ritualibus, seu Libris Pontificalibus antiquis, idest exaratis ab initio Ecclesie usque ad annos nonagentos, ubi agitur de Diaconorum Ordinatione, non fit mentio de alia Materia, quam de Manus Episcopi impositione. Horum Ritualium plura exempla ponit Morinus in cit. tract. de Sac. Ordinat. part. 2. à pag. 212. usque ad pag. 280. quorum exemplar primum conscriptum esse ait Anno Quingentesimo, in quo ad pag. 214. in Oratione, quæ inscribitur Consecrationi in Ordinatione Diaconi, versus finem hæc habentur Verba deprecatoria: Emitte in eum, quesumus Domine, Spiritum Sanctum, quo in opus ministerii tui fideliter exequendi munere Septiformis tue gratia roboretur. Et profertur deprecando, ut in eo christianæ virtutes abundant. Porrò huic fundamento ob stare videtur id, quòd scribit idem Morinus d. tract. part. 3. Exercit. 9. cap. 1. num. 4. his verbis: Excipiendum est solum Sacramentarium Anglicanum, quòd Annorum videtur octingentorum, & illam traditionem habet (Libri Evangeliorum) cum formula speciali: Postea tradat ei Episcopus Sanctum Evangelium dicens: Accipe istud volumen Evangelii, lege, & intellige, & alii trade, & tu opere adimple. Nam prædictum Sacramentarium, seu Rituale, aut Pontificale potest esse vetustius, ac non solum ante Annos octingentes scriptum (ut arbitratur ipse Morinus) sed etiam ante mille Annos, & ultra; cum enim sit Anglicanum, prout illud quoque nominat Menardus in Notis ad Lib. Sacram. S. Gregorii pag. 289. cur ni illud scripserit, ac secum tulerit S. Augustinus, nuncupatus Apostolus Anglorum, quem S. Gregorius Magnus misit cum aliis Monachis Cassinensibus ad prædicandam fidem in Angliam Anno 596. teste ibid. Emin. Card. Baronio, nam fuerat à S. Gregorio Papa creatus Episcopus, & per consequens opus habebat Pontificali Libro pro Ordinationibus Sacris?

Quintum fundamentum hujus opinionis, quòd totis viribus dilatat Morinus d. p. 3. Exercit. 9. cap. 1. à num. 4. & seq. est, quòd Scriptores antiqui, de Ordinibus Ecclesiasticis, ac de Divinis Officiis scribentes

prædicta duo fundamenta non concludere, solum manuum impositionem esse Materiam Diaconatus; quia non excludunt eandem traditionem Libri, est enim non enunciandi; imò Concilium Carthaginense præfatum non videtur voluisse in illo Canone docere materiam hujus Ordinationis; sed tantummodo decernere, quòd dum Diaconus ordinatur, solus Episcopus debet imponere manum super caput ejus; non autem cum Episcopo etiam alii Sacerdotes, ut faciunt in ordinatione Presbyteri; siquidem ait Concilium, non ad Sacerdotium, sed ad ministerium consecratur. Ita Decistill. tract. 6. num. 171.

Tertium fundamentum est; quia per hanc impositionem manus tam in Diaconatu, quam in Presbyteratu confertur gratia, ut docet sanctus Thome in 4. dist. 25. q. 1. art. 1. ad 6. & colligitur ex D. Paulo 1. ad Timoth. 4. 14. Noli negligere gratiam, quæ data est tibi, cum impositione manuum Presbyteri: Ideo definit Concilium Tridentinum sess. 23. can. 4. Si quis dixerit per Sacram Ordinationem non dari Spiritum Sanctum, ac prout frustra Episcopus dicere, Accipite Spiritum Sanctum; Anathema sit. Ergo per impositionem manus perficitur Ordinatio Diaconi, & conficitur Sacramentum, quia ubi gratia confertur, ibi datur Ordo, & Sacramentum. At huic fundamento responderi potest, quòd datur gratia non materialiter ad illa Verba, Accipe Spiritum Sanctum ad robur &c. sed moraliter in tota Ordinatione; quod est dicere inchoativè; dum illa Verba profertur, completivè, quando traditur est Liber Evangeliorum, ut dixerunt Salmanticenses de Sacram. Ordinis tract. 8. cap. 3. num. 31. & nos diximus supra Decif. XI. num. 28.

tes, nullam fecerunt mentionem de traditione Libri Evangeliorum in Ordinatione Diaconi, ut videre est apud S. Isidorum Episcopum Hispalensem, qui vivebat Anno 630. lib. 2. cap. 8. apud Alcuinum, qui scribebat Anno 780. & apud Amalarium, qui florebatur Anno 830. ex eorum verbis lib. 2. de Ecclesiast. Offic. cap. 11. & 12. Imò desumitur, non potuisse Librum Evangeliorum tunc esse materiam Diaconatus, quia ibi notat, quòd eo tempore Diaconi non legebant Evangelium in Missa. Igitur ordinabantur sola Manuum impositione, & hæc erat unica Materia illius Ordinis. Hoc idem expressè testatur Durandus Ordinis Prædicatorum, & Episcopus Ancienfis Anno 1320. in 4. Sent. dist. 24. q. 3. num. 7. ubi hæc habet: Traditio Libri in Ordinatione Diaconi non observatur in omni Ecclesia; unde secundum Ordinarium (idest Rituale, seu Librum Pontificalem) antiquissimum Ecclesie Ancienfis, cui presumimus, Liber Evangeliorum non tradebatur Diacono in Ordinatione sua; sed Nos volentes nos conformare ceteris Ecclesiis posuimus de manu nostra in margine dicti Ordinaris, quòd Liber Evangeliorum tradatur Diacono cum confecta forma Verborum. Sed subverti posse videtur fundamentum hoc ex præcatorum Auctorum dictis coacervatum, tamquam minus stabile, quia alii antiquiores ipsi testantur, quòd in primis Ecclesie Saculis Diaconi in Missa Evangelium recitabant. S. Hieronymus Anno 390. scripsit in Epist. ad Sabinianum: Evangelium Christi quasi Diaconus lætatur. S. Gregorius Magnus d. Anno 596. lib. 4. Epist. 44. in Synodo Romana habet hæc: Constitutio, ut in hac Sede Sacri Altaris Ministri (idest Diaconi) cantare non debeant, solumque Evangelice lectionis Officium inter Missarum solemnias exsolvant. S. Isidorus Hispalensis, antedicto suo ævo, scilicet Anno 630. d. lib. 2. De Divinis Officiis cap. 8. postquam multa Diaconorum officia retulit, subdit: Ipsæ etiam, ut aures habeamus ad Dominum, clamant; ipsi quoque evangelizant; sine ipsis Sacerdos nomen habet, officium non habet. Ergo præfatis illis temporibus Diaconi cantabant Evangelium in Missa, & Auctores præcatorum contrarium asserentes, non censentur bene informati. Annotationem Durandi si quis carpere vellet, inquirere posset, cujus ætatis fuerit Ordinaris, seu Ritualis Liber, in quo asserit, nihil fuisse scriptum de traditione Libri Evangeliorum in Ordinatione Diaconi? quandoquidem in Rituali Bellocacensi scripto Anno 970. quem ponit ipse Morinus d. part. 2. de Sac. Ord. pag. 270. col. 2. in ejusdem Diaconi Ordinatione, post traditam eidem per Episcopum Stolum, leguntur hæc Verba: Tunc porrigit Episcopus ei textum Evangelii, ita dicens: Accipite licentiam legendi Evangelium in Ecclesia Dei. Istud Rituale scriptum fuerat annis quadringentis ante Durandum, & continebat in se traditionem Libri Evangeliorum in Ordinatione Diaconi. Ergo vetustius esse debebat ordinario Durandi, seu ejus Ecclesie Ancienfis, in quo hæc traditio Libri Evangeliorum non erat. At est ne credibile dictu, quòd Liber Ritualis adhiberetur ab Episcopis Ancienfis per annos quadringentos, & integer perduraret? Tanta laboraret paupertate Ecclesie Ancienfis, ut in cursu quatuor seculorum novum Codicem, Librumvé Ritalem ibi comparare non posset? Fortius. Ancienfis Episcopus, ac Civitas est in Gallia, distans à Lugduno leucis 22. ut notat Ferrarius in Lexico Geograph. Verb. Ancianum. At quomodo asseverare possunt supracitati Auctores, quòd neque traditio Libri Evangeliorum spectabat ad Ordinationem Diaconi, neque Lectio Evangelii in Missa ad Officium Diaconum; si in prædicto Rituali Bellocacensi ea notabatur, & Bellocacum est Urbs Gallie? Certissimè Annales Metenses Anno 870. apud eundem Morinum d. part. 3. Exercit. 9. cap. 1. num. 14. referunt hæc, quæ sequuntur de Carolomanno Caroli Calvi Galliarum Regis Filio: Carolomannus cum esset parvulus, iussu Patris attonsus,

apostolus, Clericus factus est. Dehinc procedente tempore ad Diaconatus Officium, quomodo inuoluit, atque coactus in presentia Genitoris ordinatus est, legitime publice Evangelium, & Pontifici Missam celebranti iuxta morem ministravit. Ex his deducitur, cantare Evangelium in Missa fuisse primum Officium Diaconi, non solum tempore Durandi, sed per quingentos annos ante illum, atque in temporibus Alcuini, Amalarii, & Rabani. Igitur quomodo negabunt traditionem Libri Evangeliorum in Ordinatione Diaconi ex supposita non Lectione Evangelii à Diacono in Missa? Hac Lectione comprobata potest deduci ex ea prædicta Libri traditio in Ordinatione; & impugnari quod Ordinatio Diaconorum fieret per solum manus impositionem. Hæc dicta sunt, non ad impugnandam, sed ad magis dilucidandam veritatem.

Sextum fundamentum supradictæ primæ opinionis est Ecclesiæ Orientalis usus, ac immemorabilis consuetudo ordinandi Diaconos sola manu impositione; ut demonstrant omnes scribentes Scholastici, ac Canonistæ, & testantur Libri Rituales Ordinationum Græcorum; quos inseruit ipse Morinus in d. trad. de Sacris Ordin. part. 2. inter quos in vetustissimo Codice existente in Bibliotheca q. Eminen. Cardinalis Francisci Barberini, conscripto (ut ait) nonnongentis ab hinc annis de Diaconorum Ordinatione pag. 57. apud eundem Morinum ita legitur. **ORDINATIO DIACONI**: Postquam facta est Sancta Oblatio, & portæ aperte sunt, antequam dicat Diaconus, **OMNIUM SANCTORUM**, adducitur Archiepiscopo qui ordinandus est Diaconus, & cum dictum est, **DIVINA GRATIA**, genuflectit qui ordinatur; Archiepiscopus autem tribus factis super caput ejus, Crucis signis, Manuque ipsi imposita, sic precatur.

Domine Deus noster, qui Providentia tua subministracionem, & abundantiam Sancti tui Spiritus in eos misisti, qui ab inferutabili virtute tua constituti sunt Ministri, ut inserviant immaculatis tuis Mysteriis: Ipse Domine hunc, quem tibi placuit à me promoveri ad Diaconi munus, in omni morum gravitate, & severitate conferva, ut Mysterium Fidei in pura conscientia detineat. Donaque illi gratiam, quam Stephanus Protomartyri tuo donasti. Et quem primum vocasti ad opus Ministerii tui, dignum quoque illum redde pro tuo beneplacito, qui administret datum sibi à benignitate tua gradum. Qui enim bene ministrant, gradum sibi ipsis bonum acquirunt. Perfectum quoque servum tuum effice, quia tuum est regnum, & virtus.

Facisque precem Diaconorum unius, In pace Dominum deprecemur. Pro pace superna, & salute animarum nostrarum Dominum deprecemur. Pro pace Universi mundi. Pro Archiepiscopo nostro N. ipsius Sacerdotio, auxilio, perseverantia, pace, & salute ipsius, & operibus manuum ejus, Dominum deprecemur. Pro eo, qui nunc promovetur, Diacono, & salute ipsius, Dominum deprecemur; ut benignus Deus, & hominum amans illi donet Diaconatum sine macula, & inculpate exercere. Dominum deprecemur pro piissimo Imperatore nostro.

Dum à Diacono fit hæc Oratio, Archiepiscopus habens similiter manum super caput illius, qui ordinatur, sic precatur.

Deus Servator noster, qui incorrupta voce Apostolicis tuis prædixisti, & primum eorum fore prædicatum eum, qui adimpleverit Diaconi Ministerium, sicut scriptum est in Sancto Evangelio tuo, Quicumque voluerit inter vos esse primus, sit vester Minister. Tu omnium Domine hunc quem servum tuum, quem dignum effecisti, qui Diaconi ministerium subiret, reple per adventum vivifici tui Spiritus omni fide, & charita-

te, & virtute, & sanctificatione. Non enim impositione manuum mearum, sed in visitatione divitis misericordie tue iis, qui de te digni sunt, gratia conceditur; ut omni peccato purgatus in die tremenda Judicii tui sine culpa tibi presentetur, & mercedem tuæ promotionis, quam saltem non potest recipiat. Tu enim es Deus noster, Deus misericordie, & salutis. R. Amen. Amen pronunciat, tollit Phoenon illius, qui ordinatur, & illi Orarium imponit, datoque illi osculo tradit ei Sanctum Flabellum, fistique ventilando sancta Dona, que in Divina Mensa exponuntur. Tunc qui in ambone est Diaconus dicit: Omnium Sanctorum memoriam agentes &c. Cum autem Ordinatus participaverit Sancto Corpori, & pretioso Sanguini, tradit ei Archiepiscopus Sanctum Calicem, quo accepto participes facit Sacri Sanguinis ad eum accedentes. Hec equidem cum Missa integra peragitur &c.

Patet itaque ex usu, ac consuetudine Orientalis Ecclesiæ ordinandi Diaconos absque instrumentis materialibus; Materiam hujus Ordinis esse manus impositionem, quam facit Episcopus Ecclesiæ Occidentalis, dum ordinat Diaconos. Hanc Ecclesiæ Græcæ, & Orientalis consuetudinem testantur omnes scribentes de Ordinis Sacramento; qui nihilominus refragatur Gabriel Philadelphia Metropolitana in Libello de septem Ecclesiæ Sacramentis, quem per extensum posuit Morinus de Sacram. Ord. part. 2. pag. 163. in eo enim ita testatur cap. 4. Materia quomodo Secreti Ordinis sanctus est panis, & Sanctorum Vajorum quantitas, &c. cetera universusque usus Ordinis, ut fert consuetudo. His verbis manifestè innuit Græcus hic Antistes, ac Metropolitana, quod suis temporibus etiam in Ecclesiâ Orientali Ordines Sacri conferrebat non per solum manus impositionem, sed cum traditione Instrumentorum. Dissipient supradicta verba Morino, qui in Adnot. ad Græcos Ordinationes pag. 203. n. 151. ea retundere conatur, ita scribens: *Sub Gabriel alio modo se Latini accommodare, qui consuetudine solent Sacramenti Ordinis materiam in Instrumentorum porcionem.* Porro Joannes Baptista Catumyrites Italogræcus in Libello De Vera utriusque Ecclesiæ Sacramentorum concordia accip. 82. obtestatur, verissimam esse doctrinam Metropolitæ Philadelphiaensis; & pro ea sentit Fagnanus in cap. Cum venisset, num. 75. De Sacra Unâ. ubi affirmat, ita etiam attestatum sibi fuisse à Græcis Catholicis qui habitant Venetiis, ut laetis notavi supra in Decif. VII. num. 21. & 22. Ceterum Veritate circa Ritus Ordinationum Orientalis Ecclesiæ illibata permanent.

Septimum fundamentum exhibetur antedictæ opinionis, consistens in approbatione Græcorum Rituum, quam fecerunt Summi Pontifices Romani Leo X. Anno 1521. diei 18. Maji. Clemens VII. Anno 1526. diei 26. Martii. Clemens VIII. Anno 1595. die 23. Decembris, & Paulus V. Anno 1615. die 10. Decembris; quorum Constitutiones per extensum ponit Morinus de Sacri Ord. part. 1. cap. 4. à n. 6. & sequ. advertens, quod prædicti Summi Pontifices Clemens VIII. ac Paulus V. aluerunt Romæ Episcopum Græcum, qui ibi Ordinationes Ritu Græco celebraret, ut diximus etiam supra Decif. VII. n. 25. Idemque fecit Urbanus VIII. ampliando, ut præfatus Græcus Episcopus Divina Officia, atque Ordinationes in Ecclesiâ S. Athanasii Ritu Græco perageret, & cæremonias, ac Ritus Orientalis Ecclesiæ Alumnos illius Collegii doceret; concludens Morinus d. cap. 4. num. 16. in fine: *Est igitur evidentiſſimum, Ecclesiam Romanam Græcas Ordinationes semper approbasse; Græcorum Episcopos, & Presbyteros, Schismate egerato, numquam reordinasse; sed eorum exercitio Ordinum, quos à Schismaticis susceperant,*

perant, nisi aliud erimen subsister, admisisse, ratamque Ordinationem, quam apud eos acceperant, semper habuisse. Inferens Morinus ex his omnibus, Materiam Ordinis Diaconatus esse manuum impositionem; Formam verò verba deprecatoria, seu Orationem, quam recitat Episcopus tenens manum super caput Ordinandi, deprecans super eum Spiritus Sancti illapsum, ac Divinæ gratiæ concessionem. Hæc omnia ad favorem præenarratæ primæ opinionis.

Verùm contra hoc ultimum fundamentum objici potest; quod Constitutiones Leonis X. Clementis VII. ac VIII. loquentur, non de Ritibus Græcis Ordinationes Sacras concernentibus; sed de respicientibus panem fermentatum in consecratione Eucharistiæ; formam verborum in Baptismo, usum Matrimonii Ordinatum in sacris contracti ante Ordinationem; nutritionem Barbæ, ac Eucharistiæ sub utraque specie dispensationem cuiusque sedelium, etiam pueris; quorum articulum Ritus Leo X. ac subsequentes nominati Pontifices ex desiderio unionis utriusque Ecclesiæ approbarunt, & permisissent: at de materia, & forma Ordinum conferendorum nihil dixerunt. E contra Innocentius Quartus Anno 1254. in sua Constitutione XIV. quæ incipit, *Sub Catholice*, agens de variis Græcorum Ritibus circa sancta Sacramenta, in §. Ad hæc 19. circa Ordines ita disposuit: *Ad hæc volumus, & expressè precipimus, quod Episcopi Græci septem Ordines secundum morem Ecclesiæ Romane de cetero conferant.* Sed utrum Papa intellexerit tantum de numero Ordinum septenario, vel etiam de traditione Instrumentorum, quæ sunt materiæ Ordinum? cogitet Studiosus Lector. Nicolius citans prædictam Constitutionem Innocentii IV. in Florentibus Verb. Græci num. 10. tantummodò ait: *Ordines secundum morem Ecclesiæ Latine Græci conferre tenentur.* Hæc de prima opinione.

Secunda opinio tenet, in Ordinatione Diaconi Materiam esse traditionem Libri Evangeliorum, quæ facti Episcopo Ordinando; Formam verò hæc Verba: *Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesiâ Dei, tam privatis, quam pro Defunctis in nomine Domini.* Tutores, ac defensores hujus opinionis sunt Richardus in 4. disp. 24. art. 4. q. 3. Summa Astensis lib. 6. tit. 5. art. 6. Sylveſter Verb. Ordo num. 3. Ruardus Tapperus art. 17. contra Lutherum. Paludanus disp. 24. q. 2. artic. 8. num. 15. & segg. Major ead. disp. q. 1. circa medium. Viguerius in Insti. cap. 16. §. 6. Vers. 1. Dominicus Soto ibid. q. 1. art. 3. §. Per quam tamen. Gregorius de Valentia disp. 9. qu. 1. de Sacramento Ordinis punct. 5. Ludovicus Merattus trad. de Ordine disp. 6. sect. 1. tom. 3. in Summ. 5. Thome. Vasquez in 3. part. disp. 236. cap. 7. num. 85. & disp. 238. cap. 4. numer. 35. 36. Bonacina de Sacram. Ord. disp. 8. qu. Unica punct. 3. num. 4. Catropalans trad. 27. disp. Unica punct. 4. n. 10. Faber, Villalobos, Nugus, & alii apud Dianam Coordinatum tom. 2. trad. 5. resol. 5. §. 2. requisicente in ejus opere inordinato part. 3. tractat. 4. resol. 187. quibus ego addo Conetum tom. 5. de Sacram. Ord. disp. 2. art. 3. num. 48. & Emin. Card. de Lauræ de eod. Sacram. disp. 6. artic. 5. per totum. Prohanc opinionem sequentibus argumentis, juribus, ac rationibus.

Primæ ex Concilio Florentino in Decreto Eugenii IV. ubi loquens de Ordine ait: *Sextum Sacramentum est Ordinis, cuius Materiam est illud, per cuius traditionem confertur Ordo; sicut Presbyteratus traditur per Calicem cum vino, & Patene cum pane porrectionem; Diaconatus vero per Libri Evangeliorum dationem.* Ergo hæc opinio inimitur punctuali, & manifestæ doctrinæ Concilii Florentini.

Secundò probatur ex Pontifici Romano impresso Anno 1582. jussu Gregorii XIII. in quo part. 1. de Ordinatione Diaconorum dum Episcopus tradit Librum Evangeliorum notatur in margine: *In hoc actu imprimi*

De Sacramento Ordinis. Decif. XXIX. 131
 miter Character hujus Ordinis. Modò sic argumentatur. Character in Sacramento Ordinis tunc imprimitur, quando Ordinando traditur materia propria tangenda. Sed Character Ordinis Diaconatus imprimitur, dum traditur ab Episcopo, & tangitur ab Ordinando Liber Evangeliorum, ut innuit Pontificale Romanum. Ergo Libri Evangeliorum traditio est Materia Ordinis Diaconatus; Forma autem Verba, quæ dicuntur in eadem traditione Libri. Quod autem Pontificale Romanum sit Liber authenticus, & habeat vim legis, nefas esset dubitare, ut de aliis Libris Ritualibus, & Cæremonialibus per Summos Pontifices approbatis docent Gratlan. Discepr. Forons. cap. 112. num. 7. Loderius lib. 1. q. 16. num. 123. Sperellus Decif. 179. num. 23. atque Rota Romana part. 4. recent. tom. 3. decif. 647. & part. 17. decif. 87. num. 23.

Tertiò: Allegatur textus in cap. 1. De Sacram. non iteran. in quo Innocentius III. interrogatus, An permitti debeat ministrare, qui sine impositione manuum fuerit ad Ordinem Diaconatus assumptus? Respondit, *Non esse aliquid iterandum, sed eandem suppleendum, quod incaute fuerat pratermissum.* Modò sic dicitur: quando Ordo fuit nulliter collatus, est omnino iterandus, quia quod nullum est à principio, nullum producit effectum, & nullam concedit potestatem. cap. Solemniter. De Consecr. dist. 1. DD. in cap. Unico. de Sacra Unâ. E contra si quid est omissum in collatione Ordinum, quod non impedit eorum validitatem, non sunt Ordines repetendi, seu reiterandi, cap. 1. & 2. & 3. 68. dist. cap. Confultationi, de Tempor. Ordin. Sed suppleendum tantummodo est id, quod fuit omissum, d. cap. 1. de Sacram. non iteran. & ibi Gonzalez in Comment. n. 8. Sanchez in Consil. Moral. lib. 7. cap. 1. dub. 3. Cùm igitur Innocentius III. in hoc cap. 1. de Sacram. non iteran. dicat, non esse iterandum Ordinationem Diaconi, in qua fuit omissa manus impositio; sequitur eundem Diaconum fuisse bene ordinatum. Sed cum qua materia, & forma? Utrique per traditionem Libri Evangeliorum, cum illis verbis, *Accipe potestatem legendi Evangelium &c.* Nec amaritudinem faciat, quod textus in d. cap. 1. non dicat ad Ordinem Diaconatus; sed habeat, ad Ordinem Subdiaconatus; quia est error Typographi; & debet legi ad Ordinem Diaconatus; tum ob manifestam rationem, siquidem Subdiaconi non ordinantur per manus impositionem, sed per traditionem Calicis vacui, ac patenæ. cap. Subdiaconus, 23. dist. tum quia in bonis exemplaribus Juris canonici habetur expressè ad Ordinem Diaconatus, ut testantur Anton. Augustinus, & Hostiensis in eod. cap. 1. Suarez de Confessuris disp. 41. sect. 4. numer. 12. Franciscus Hallierius de Sacris Elec. pag. 434. & alii, quoscitat, & sequitur ipse Gonzalez in Not. ad d. cap. 1. De Sacram. non iteran.

Quartò facit textus in cap. Presbyter. 3. eod. tit. De Sacramen. Ord. ubi pariter Gregorius IX. respondit, & dixit; quod si omisa fuerit manus impositio tam in ordinatione Presbyteri, quàm Diaconi, non est Ordo iterandus; Sed statuto tempore ad hujusmodi Ordines conferendos cautè suppleendum quod per errorem exstitit pratermissum. Igitur ex supradicta consideratione essentia Ordinis Diaconatus non consistit in impositione manus, sed in traditione Libri Evangeliorum, quam ibi Pontifex supponit interuisse.

Quintò: Quia si manus impositio esset Materia essentialis Ordinis Diaconatus, haberet formam expressivam ministerii, ac officii Diaconalis, nam in omnibus Sacramentis forma debet exprimere vim, & operationem illius Sacramenti, & præcipue in Sacramento Ordinis debet innuere potestatem, quæ confertur Ordinatio. Salmanticenses de Sacri. Ord. trad. 8. cap. 3. num. 27. At quando Episcopus imponit manum super caput Diaconi nullam formam pro-

fert indicativam ministerii Diaconalis; & e contra illam exprimit in traditione Libri Evangeliorum, dicendo: accipe potestatem legendi Evangelium &c. Ergo sequitur veram, & essentialem Materiam Ordinis Diaconatus esse ipsam Libri Evangeliorum traditionem; Formam verò Verba prædicta.

Verumtamen graviter obstat huic opinioni, quod Sancti Apostoli non tradiderunt Librum Evangeliorum septem Diaconis, quos ordinarunt, & consecravit ad. 6. nec in aliquo Concilio ante Florentinum enunciatur hæc Libri Evangeliorum traditio; nullumque Rituale, aut Auctor Catholicus per nonentos circiter annos post fundatam Ecclesiam mentionem facit prædictæ Evangeliorum Libri traditionis; ut retigimus supra num. 7. & 13. ubi Durandi testimonium de sua Ecclesia Anticenis retulimus.

Respondet doctissimus Maffius in 4. Lib. Sent. disput. 4. de Sacram. Ordinis sub num. 44. his verbis: Minime dubitandum est in univ. Eccl. Ritum hunc tradendi Librum Evangeliorum semper fuisse servatum; licet aliqua Ecclesia particularis pro aliquo tempore circa hoc errare potuerit; & auctoritas præsertim illius Ecclesie Anticenis, cujus Durandus ipse fuit Episcopus, non est tanta, ut nos moveat, vel turbare debeat, ut inquit Coninchius. Ratio est, quia mos, & laudabilis Summorum Pontificum consuetudo fuit, ac totum humilitatem servandam, dum Episcopalem dignitatem extra claustra querunt, vel eam non concedere, vel solum in Ecclesiis infimi ordinis; unde talem esse illum censo, cui Durandus præfuit Religiosus ex Ordine Predicatorum assumptus. Respondent aliqui, quod licet ab Ecclesia initio conscriptus non fuerit integer Evangeliorum Liber, poterat esse, ut in chartis quibusdam descripte essent aliquæ partes, sive aliqua Myseria Fidei, que utique habuissent eandem vim, & nomen Evangelii, & ad hanc Ordinationem sufficerebant. Alii dicunt, Christum in initio dispensasse cum Apostolis, ut possent hunc Ordinem conferre sine traditione Libri Evangeliorum.

Melius tamen respondetur ex communi doctrina jam tradita ab initio Quæstionis num. 36. cum Bellarmino, Coninchio, Marchino, Aversa, & aliis, quod si esset Christus externam peccatorum confessionem instituit determinatam materiam Sacramenti Penitentiae: Num autem hæc facienda sit verbo, vel scripto, aut aliis signis sensibilibus non determinavit, sed Ecclesie determinandum reliquit; & materiam, ac formam Matrimonii instituit consensum contrahentium externis verbis, vel aliis signis expressum; hæc autem signo in particulari non determinavit, sed ea communi usui, & contrahentium voluntati reliquit: Item formam cuiusque Sacramenti instituit in genere Verba, que actionem conferentis significarent. V. G. talem hic, & nunc à baptizante obli in Nomine Patris &c. ipsa autem Verba in particulari, & in individuo talem actionem experimentia non instituit, sed hæc reliquit communi loquentium usui in proprio Idiomate; siquidem ad illam eandem actionem significandam alia adhibet verba Græcis, alia Dalmata, alia Latinis, alia Gallis, Italus, & Hispanus in propria vernacula lingua: Sicut, inquam dicta Signa in Matrimonio, & Penitentia, & Verba in aliis formis Sacramentorum instituit quidem determinatam secundum rationem suam formalem, seu significationem, quatenus determinatè talia esse voluit, ut certam rem determinatè significarent; indeterminatam tamen secundum esse materiale: ITA PARITER instituit materiam hujus Ordinis in traditione alicujus rei, qua Diaconi officium designaretur; quenam autem rei in individuo tradidit debet, hoc determinationi Ecclesie reliquit, ita quod hanc Materiam Diaconatus instituit secundum rationem formalem determinatam, qua scilicet determinatè significaretur hic, & nunc per ta-

lem actionem tribus Ordinato certam Potestatem Ecclesiasticam; indeterminatam tamen secundum esse materiale; quatenus in potestate Ecclesie reliquit per traditionem hujus, vel illius rei collationem hujus potestatis significare. Et per hanc doctrinam facili conciliantur Ritus diversi Ecclesie Latine, & Græce in Ordinibus conferendi; utraque enim conferri Ordinationem per signum sensibile, & Verba, que optimè collationem Ordinis significant. Quare utraque validè consistit, & utraque servat, formaliter loquendo, Materiam, & Formam à Christo institutam; licet materialiter signis diversis utatur. Hæc est responsio communis inter Theologos, & Canonistas, quos longa serie citavi supra in Decif. VII. num. 28. & 29.

Idcirco ostendendum esset tantummodo, quando cæperit Ecclesia ordinare Diaconos cum traditione Libri Evangeliorum? At hoc initium non reperitur scriptum; & potest procedere ex traditione Apostolica, cujus fidelissima cultus est Ecclesia Romana, ut ostendimus in Decif. VII. num. 32. Equidem ex illo Rituali Anglicano vetustissimo arguitur esse ultra XI. sæcula, ut diximus supra n. 11. certissimum est autem, quod erat in usu per sexcentos annos, & ultra ante Concilium Florentinum; & quod hoc errare non potuit in assignanda traditione Libri Evangeliorum pro Diaconatu Ordinis Materia, ut pluribus rationibus ostendit Emin. Card. de Lauræa d. disp. 6. de Sacram. Ord. n. 102. & seqq.

Tertia Opinio, que est magis communis docet non solum traditionem Libri Evangeliorum, sed etiam Manuum impositionem cum illis verbis: Accipe Spiritum Sanctum ad robur, & ad resistendum diabolo, & tentationibus ejus, esse duas partiales, sed essentielles hujus Ordinis Materias, ac Formas. Ita S. Thomas in 4. disp. 24. q. 2. art. 3. & in Supplemento 3. p. qu. 37. art. 5. ad 5. & q. 38. art. 1. ad prim. Card. Hofius in Confess. Cathol. cap. 52. Card. Bellarminus de Sacram. Ord. cap. 9. Hallerius de Sacris Ordin. §. 15. Lambertus de Sacram. Ord. disp. 3. art. 3. Layman. lib. 5. tract. 9. cap. 5. num. 2. ac Estius, Puteanus, Gammacheus, & alii plures, quos cumulat Morinus d. part. 3. Exercit. 9. cap. 1. num. 3. quibus, addendi Cajetanus, Card. de Lugo, Coninchius, Marchinus, & alii, quoscitant, ac sequuntur Salmanticenses de eod. Sacram. Ord. tract. 8. cap. 3. num. 28. & quos approbat Maffius in cit. disp. 4. num. 42. necnon Diana Coordinatus tom. 2. tract. 5. resol. 5. ad tom. 3. tract. 1. resol. 67.

Probatur hæc opinio, quod ad ipsam traditionem Libri Evangeliorum, cum forma Verborum illam associantium, ex Concilio Florentino, in quo de eadem Materia, & Forma datur expressa doctrina; & ideo de ea nefas est dubitare, ob infallibilitatem, quam omnes Catholici profiteentur in Concilio Generali, præsentè Papa, & illud approbante. Fagnanus in cap. Majoris, n. 36. de Baptismo tom. 5. pag. 234. & alii DD. quos citavimus supra in Decif. VII. n. 16. Quo verò ad impositionem manus, & Verba Episcopii eam comitantia, sequentes dantur probationes.

Prima ex Concilio Carthagenensi IV. can. 5. in quo sic definitur: Diaconus cum ordinetur, solum Episcopus manus supra caput ejus ponat, quia non ad sacerdotium, sed ad ministerium consecratur. Ex quavis supra num. 8. obijciendo dixerimus secundum aliquos, ibi Concilium non videri locutum de hac manus impositione tanquam materia Ordinis Diaconatus, sed ad distinctionem impositionis manuum, que fit in Presbyteratum non à solo Episcopo, ac etiam ab aliis Sacerdotibus una cum eodem Episcopo, nihilominus communiter docent DD. inter quos Maffius dicit. disp. 4. num. 42. verba Concilii Carthagenensis esse intelligenda de Materia Ordinis Diaconatus; siquidem in antecedenti Canone loquitur de Materia Ordinis Episcopatus, & Presbyteratus, & in subsequen-

sequentibus de materia Subdiaconatus, Acolythatus, Exorcistatus, Lechoratus, & Ostiariatus; qui omnes Canones repositi leguntur à Gratiano in dist. 23. cap. Episcopus, cap. Presbyter. cap. Diaconus, cap. Subdiaconus, cum aliis eorumdem Ordinum minorum subsequentibus.

36 Secunda probatio desumitur ex Verbis Divi Hieronymi in cap. 56. Iste ita scribens: Ordinatio non solum ad impositionem vocis, sed etiam ad impositionem manuum impletur.

Tertia probatio & quidem præcipua est Gratia, que datur Diacono per manus impositionem, ut diximus supra num. 9. Et docet S. Thomas in 4. disp. 25. q. 2. art. 3. in corp. & alia auctoritates dist. numer. 9. à nobis adductæ. Neque obstat, quod si manus impositio sit materia Ordinis Diaconatus, videatur dicendum, quod per eam imprimatur Character, & Gratia conferatur contra id, quod ex Pontificali Romano probatum est supra num. 26. & dictum est d. num. 9. Nam respondent Salmanticenses, quod quando aliquis Ordo habet duas partiales materias, Character imprimitur, & Gratia conferitur, dum materia principalior, ac magis expressiva potestatis illius Ordinis applicatur; & ideo, quia traditio Libri Evangeliorum est materia magis principalis Ordinis Diaconatus; idcirco, dum traditur Liber imprimitur Character, & Gratia, que moraliter cepit infundi in impositione manus Episcopali, in eadem Libri traditione completur. Ita

38 Salmanticenses d. tract. 8. cap. 3. num. 33. Minus obstat, quod adinvicem videantur sibi contraria Concilium Carthagenense, & Concilium Florentinum, dum primum non loquitur de traditione Libri Evangeliorum; secundum autem non meminit impositionis manus; nam responder Maffius d. disput. 4. num. 42. quod licet utrumque Concilium de utraque materia mentionem non fecerit, nihilominus altera, de qua nihil dixerunt, non fuit ab iisdem exclusæ; & per consequens concludendum utramque materiam cum sua forma verborum concurrere ad effectum Ordinis Diaconatus; est traditio Libri Evangeliorum, tanquam magis expressiva potestatis, que per hunc Ordinem conferatur, sit magis principalis, & in ea imprimatur Character; & ob hæc rationem in cap. 1. & in cap. 3. de Sacram. non interrand.

39 dictum sit à Summis Pontificibus Innocentio III. & Gregorio IX. quod fit in ordinatione Diaconi omnia fuerit manus impositio, non fit Ordinatione reiteranda; sed opportuno tempore supplendum, quod fuit omisum; quia scilicet ob traditionem Libri Evangeliorum, que est materia principalior, & in qua imprimitur character, & consistit essentia Ordinis Diaconatus, valide fuit collatus Ordo, & Ordinis Sacramentum. Hæc de Traditione opinio.

Quarta reperitur opinio, que cenet, Materiam Ordinis Diaconatus ultra Manuum impositionem & Libri Evangeliorum traditionem, esse quoque Stole in humero Diaconi applicationem. Hanc opinionem habuit Siehardus Cremonensis Episcopus Lib. 2. de Institut. Eccles. cap. 2. ubi ita scribit de Ordinatione Diaconi: Postea dat ei Stola super humerum sinistram Episcopus dicens, Accipe Stola candidam de manu Domini &c. & postea, ut intelligat se esse presconem Christi, tradit ei Evangelium dicens, Accipe potestatem legendi Evangelium tam pro vivis, quam pro defunctis in nomine Domini. Hæc res viget, & hæc Verba sunt hujus Sacramenti substantia: Dalmatica vero si cui datur, solemnitas est, & non substantia. Similiter ita opinatus est Paulus Jaderensis Archiepiscopus in suo Opere inscripto Theaurus Pontificum, in quo ita notavit: Diacono, cum ordinatur, traditur sub certis verbis Stola, & Codex Evangelii, que res, & verba sunt hujus Sacramenti substantia; cætera sunt de solemnitate. Horum Auctorum verba prædicta transcribit Morinus de Sa-

De Sacramento Ordinis.

eris Ordin. d. part. 3. Exercit. 9. cap. 1. num. 2. Porro hæc opinio nullum alium sequacem habet, & jure merito, quia Stola est simplex ornamentum Diaconi, qua uti debet in cantando Evangelio, ut demonstrat Magrius in Hierolexic. Verb. Stola; addens, quod si illud cantaret absque Stola, peccaret mortaliter; quod nos notavimus in Decisionibus de Sacrificio Missæ Decif. 50. sub num. 29.

Hic autem credimus magna observatione dignum, quod nonnulli ex Libris Ritualibus antiquis apud Morinum part. 2. de Sacris Ordin. faciunt mentionem de Stola danda per Episcopum Diacono in ejus Ordinatione; ut videre est pag. 221. pag. 255. & pag. 274. At eorumdem Ritualium major numerus nullum verbum continet de eadem Stola, neque de ejus impositione in sinistro humero, quam facit Episcopus, dum ordinar Diaconum, prout studiosus Lector observare poterit in eodem Morino à pag. 213. ubi incipiunt Ritualia pro Latinis Ordinationibus. Sequitur ex hoc silentio circa Stola, quod prædicti Libri Rituales non expriment omnia, que in antiquissimis sæculis servabat Ecclesia in collatione Ordinum; unde ex eis deduci non potest concludens argumentum circa traditionem Libri Evangeliorum dicendo, Rituales antiqui de ea non loquuntur. Ergo antiquitas traditio Libri Evangeliorum in Ordinatione Diaconi non erat in usu: Nam neque de Stola tradenda Diacono loquuntur plurimi eorumdem Ritualium vetustissimorum; & tamen in eorum esset dicere, quod Stola non daretur; cum alii Rituales libri ejusdem antiquitatis vel ejusdem Stole dationem ponant, vel ipsius benedictionem notent in ordinandis Diaconis. Præterquam quod dicendum foret, Diaconos antiquitus ordinatos fuisse absque Vestibus Sacris; eo quia de iisdem nulla mentio habeatur in prædictis Ritualibus. Igitur sic Scriptores antiqui prædicatorum Ritualium non curarunt notare Vestes Sacras, & Stola, quibus Diaconi, dum ordinarunt, induuntur, ita non debet esse à veritate alienum dicere, quod antiquitus traderetur Liber Evangeliorum, ut haberet in illo Rituali Anglicano, de quo supra num. 11. & in alio Bellovacensi de Anno 900. circiter apud eundem Morinum d. part. 2. pag. 270. etiam alii Libri Rituales antiqui ejus non meminerunt.

Quinta demum opinio in aliquibus Ecclesiis antiquitatis erat quod Manuum impositioni, Libri Evangeliorum traditioni, Stoleque exhibitioni accederet, per Materiam Diaconatus, etiam Unctio manuum Ordinandi cum Sacro Chrismate, cum verbis vim Formæ habentibus in eadem Unctione prolatis; ut refert Hugo Menardus in Notis ad Libr. Sacrament. S. Gregorii Pape pag. 289. ita scribens: In citato Pontificali Anglicano M. 5. post traditionem Libri Evangeliorum Diaconi manus unguuntur, ita enim habetur. Consecratio manuum Diaconi de Oleo, atque Chrismate. Consecratur Manus istæ, quæsumus Domine, & sanctificentur per istam Unctionem, tuamque benedictionem, ut quæcumque benedixerint, benedicta sint, & quæcumque sanctificaverint, sanctificata sint. Et [sunt olim in Gallia hic nos inoleverat, ut manus Diaconi ungerentur, quod manifestum est ex Epistola Nicolai Pape I. ad Rodulphum Archiepiscopum Burdigalensem, ubi: Præterea, scilicet, utrum solis Presbyteris, an Diaconibus debeant, cum ordinarunt, manus Chrismatis liquore perungi: Quod non interrogasset Pontificem Maximum Rodulphum, nisi id moris esse in Diaconorum Ordinatione alicubi in Gallia, comperit habuisset. Huculque Menardus. De qua quidem unctione scribit etiam Magrius in Hierolexic. Verb. Chrisma col. 3. & in Verb. Diaconus col. 2. Et Emin. Card. Bona Rer. Liturgic. lib. 1. cap. 25. in fine. Forlan tunc prædicta Unctio reputabatur Materia Ordinationis Diaconatus ex his, que ha-

bentur apud Tertullianum Libr. de Resurre. Carnis: videlicet: Caro ungitur, ut anima consecratur: caro signatur, ut anima muniat: caro manus impositione adumbratur, ut anima spiritu illuminetur. Ceterum hæc opinio nullo stabili innixa fundamento de se corruit, & prædicta Unctio, quæ erat introducta, motivo devotionis ab aliquibus Episcopis Gallicæ, à pluribus faculis est intermissa; & sic concluditur, restringi Materiam Ordinis Diaconatus tum ad impositionem Manus, quam facit Episcopus super caput Ordinandi, tum ad traditionem Libri Evangeliorum; Formam verò ad Verba, quæ in utraque actione ab eodem Episcopo profertur.

DECISIO XXX.

ARGUMENTUM.

Ut declarentur Officia, ac Ministeria Diaconorum, hi in tria genera dividuntur, & ostenditur, Diaconos esse vel Maximos, vel Majores, vel Inferiores. Primi sunt Cardinales Diaconi S. R. E. quorum origo, numerus, & Officia explicantur, pluribus eruditionibus circa eisdem insertis. De majoribus Diaconis, idest Archidiaconis Ecclesiarum Collegatarum agitur, & de ministeriis ad eos de jure spectantibus. Pariter narrantur Officia Diaconorum inferiorum, tum de jure Divino, tum ex commissione Ecclesie eis competentia. Tandem differitur de Flabello, quod Diaconi Græci ex officio tenent in manibus, ac movent ad Altare: ejusque mystica significatio, cum aliis curiosis Ritibus Maronitarum, exponitur.

SUMMARIUM.

- 1 Diaconi græci, Levitæ hebraicè, Ministri latine dicuntur.
- 2 Diaconi alii Maximi, alii Majores, alii Inferiores.
- 3 Cardinales S. R. E. Diaconi sunt maximi.
- 4 Cardinalium omnium numerus septuagesimus. Et cur?
- 5 Cardinalium nomen, ac Dignitas tempore S. Sylvestri Papæ.
- 6 Cardinales undè sic nominati?
- 7 Cardinalium numerus olim varius.
- 8 Cardinales alii Episcopi, alii Presbyteri, alii Diaconi.
- 9 Diaconi Cardinales olim septem tantum. Et cur?
- 10 Angelorum septem coram Deo astantium nomina.
- 11 B. Amadei Lusitani Reformantis Ord. S. Francisci laudes.
- 12 Diaconi Cardinales septem cur dicti Regionarii?
- 13 Cur deinde quatuordecim; ac postea decem, & octo?
- 14 Cardinales Episcopi VI. Presbyteri L. Diaconi XIV.
- 15 Diaconie, seu Tituli Cardinalium Diaconorum qui sint?
- 16 Diaconorum Cardinalium antiquitas Officia tria. Et quæ?
- 17 Mensæ, seu Tabule lignee super qua Christus instituit Eucharistiam descriptio, & conservatio.
- 18 Diaconorum Cardinalium nunc Officia quinque. Et quæ?
- 19 Conceptorium Papale quid sit? & Quotuplex?
- 20 Congregationes Cardinalitiae Urbis Romæ quæ?

- 21 Cardinales tenentur residere Romæ. Pæna contra absentem.
- 22 Diaconi Cardinales an possint solemniter benedicere populum?
- 23 S. Benedictus Abbas Diaconatus Ordine fuit contentus. Item S. Maurus, ac S. Placidus.
- 24 Archidiaconi nomen quid significet?
- 25 Archidiaconi prima dignitas de Jure in Collegiatis. Et cur?
- 26 Archidiaconorum Officia antiqui temporibus.
- 27 Consuetudo attendenda circa Officia Archidiaconorum.
- 28 Archidiaconus Paduæ, ac Plebis Sacri est secunda Dignitas.
- 29 Archipresbyter Patavinus est prima Dignitas.
- 30 Diaconorum ministeria quatuor ex Jure Divino. Et quæ?
- 31 Mensæ tempore Apostolorum duplex, Sacra, & Profana.
- 32 Diaconi septem ordinati ab Apostolis, ut Eucharistiam distribuere.
- 33 Baptizare solemniter quando Diaconus possit?
- 34 Diaconorum ministeria septem ex commissione Ecclesie?
- 35 Benedictio Cerei Paschalis an competat Diacono de Jure Divino?
- 36 Munda cor meum &c. an recitet Diaconus ante Praeconium Exultet.
- 37 Praeconium Exultet &c. cantatio cur commissæ Diacono?
- 38 Græcorum Diaconorum officium tenendi in Missa Flabellum. Et quid sit?
- 39 Flabelli prædicti mystica significatio.
- 40 Maronitarum Flabella, & eorum usus in Missa.
- 41 Organi vox tremula cur sonetur ad elevationem Hostie in Missa?

Restat pro integra Diaconatus Ordinis explanatione, ut Diaconorum officia, seu ministeria declarem; triplici enim voce Diaconi nuncupantur; Hebraica idest Levitæ; Græca, nempe Diaconi, & Latina scilicet Ministri; & his tribus vocibus formatur eadem significatio, quæ est ministrare, ac servare Sacerdoti, juxta id, quod Deus præcepit Moysi in Lege Veteri Numer. 3. 6. Applicata Tribum LEVI, & fac eam stare in conspectu Aaron Sacerdotis, & ministrant ei; & excubent, & observent quicquid ad cultum pertinet multitudinis coram Tabernaculo Testimonii, & custodiant vasa Tabernaculi servientes in ministerio. Pro majori autem intelligentia dicendum advertendum est, Tria esse genera Diaconorum, alii enim sunt Maximi, alii Majores, & alii Inferiores, ac de singulis singillatim est agendum, & eorum officia, ac ministeria demonstranda.

Diaconi Maximi sunt Eminentissimi S. R. E. Cardinales Diaconi; siquidem Sacrum Collegium Cardinalium constat ex Episcopis sex, ex Presbyteris quinquaginta, & ex Diaconis, quatuordecim; qui omnes constituunt numerum septuaginta Cardinalium juxta magistralem Constitutionem Sixti Papæ Quinti, quæ legitur in Bullario novo tom. 2. Constit. 50. §. Quoniam verò pag. 161. quod quidem Eminentissimum Cardinalium Collegium à Jure Divino originem duxisse Canonice testatur, tum ex verbis Domini ad Moysen Numer. 11. 16. Dixit Dominus ad Moysen, congrega mihi septuaginta viros de senibus Israel, quos tu nosti, quod senes populi sint, & ministri; & duces eos ad ostium Tabernaculi faderis, faciesque ibi stare tecum, ut descendam, & loquar tecum, & auferam de spiritu tuo, tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi, & non tu solus graveris; tum ex electione duodecim Apostolorum, quam fecit Christus Dominus Luc. 6. 13. & aliorum septuaginta duorum discipulorum. Luc. 10. 1. unde ait Innocentius III.

tius III. in cap. Per Venerabilem. Qui fil. sint legit. Sunt autem Sacerdotes Levitici generis Fratres Nostris, qui Nobis Jure Levitico, in executione Sacerdotali Officii Coadjutores existunt. Et Eminent. Card. Paleottus in trad. de Sac. Constit. Consult. membr. 5. cap. 11. subdit: Alii autem eos in lacum Apostolorum, qui Christo Domino Nostris assistebant, successisse tradunt, quæ majorum Virorum est sententia, & magna probabilitate nititur: certum enim est Christum Dominum Redemptorem Nostrum, cum in terris versaretur, sibi duodecim Apostolos, & septuaginta duos discipulos habuisse, qui sibi assisterent. Hoc autem nomen Cardinalis, seu potius dignitas Cardinalitatis antiquissima est, de ea enim mentio expressa habetur in Concilio Romano à S. Sylvestro Papa celebrato Anno 324. dum in cap. 6. sancivit, Ut Diaconi non essent plures, nec amplius, per Parochiarum examen, nisi duo: Et Diaconi Cardinales Urbis Romæ septem. Et in Synodo Nicæna habita Anno sequenti 325. sub eodem S. Sylvestro, iidem Cardinales nominantur in decreto firmato ab eadem Synodo, circa modum procedendi judicialiter contra Prælatos Ecclesiarum, quod refertur in cap. Præsul. 2. q. 4. his verbis: Præsul non damnabitur, nisi cum 72. testibus; nec Præsul Summus à quocumque judicabitur, quoniam scriptum est, Non est discipulus super Magistrum. Presbyter autem Cardinalis nisi cum 44. testibus condemnabitur. Diaconus vero Cardinalis Urbis Romæ nisi cum 27. testibus condemnabitur. Ideoque dicuntur Cardinales à Cardine Apostolicæ Sedis, cui assistunt; nam, ut ait Anastetius Papa in cap. Sacrosancta, 22. dist. in fin. Apostolica Sedes Cardo, & caput omnium Ecclesiarum à Domino, & non ab alio est constituta, & sicut Cardine ostium regitur, sic hujus Sanctæ Sedis auctoritate omnes Ecclesie (Domino disponente) reguntur. Unde Archidiaconus Canonista in eodem textu ita scribit: Senatus Cardinalium à Cardine nomen accepit, quasi se regat, & alios; sicut enim ostium regitur per Cardinem, ita Ecclesia per istos: & Cardines Cardines dicuntur in Romana Ecclesia duplici similitudine, vel quia sicut domus habet Ostium, & Cardinem, sic Ecclesia habet Papam, qui est Ostium Dei, vel Ecclesie, & Cardinales, qui sunt Cardines. Prout etiam Zeechus de Republ. Eccles. part. 2. tit. de Cardinal. hæc subdit: Nomen Cardinalis idem fere significat, quod Principalis; vel is, à quo alii dependent; ut à Cardine ostia pendere solent; unde & Venti Cardinales, Virutes Cardinales, & puncta Cæli Cardinalia dici solent.

Igitur Cardinalitatis Senatus constat septuaginta Proceribus Sacris ex antedicta Constit. 50. Sixti V. qui hunc numerum firmavit ad imitationem septuaginta Seniorum, quos Deus dedisset Moysi Coadjutores in regimine populi Hebraici ex Num. 11. diximus supra; etsi numerus iste ante Sixtum V. pro varietate temporum variaverit; itaque aliquando decreverit usque ad octo tantum Cardinales, aliquando auctus fuerit usque ad sex, & septuaginta, ut ex probatis Auctoribus ostendit Jacobus Cohellius in Notitia Cardinalatus cap. 3. ubi in fine ex doctrina Martini Laudensis, Cassanæ, Zeechii, ac Mandosii advertit, posse Summum Pontificem augere prædictum numerum Septuaginta, non obstante Sixtina Constitutione; & cap. 4. docet, in tres Ordines distinctum esse numerum Cardinalium, Episcoporum scilicet, Presbyterorum, & Diaconorum, ad similitudinem Cœlestis, ac Triumphantis Ecclesie, ubi Omnipotens humani generis Auctor tres summos, ac præcipuos Angelorum Ordines, instituit, Seraphim, Cherubim, & Thronorum; & sic in Romana Ecclesia sex Cardinales Episcopi significant Seraphim, qui præ cæteris in amore sui Creatoris ardentissimi, & intimi sunt; Cardinales Presbyteri designant Cherubim, qui sunt Sapientia, & eruditione præstantissimi; Cardinales Diaconi re-

præstant Thronos, doctrina, ac justitia rectissimi; quod latius demonstrat Mosconius de Majoris Milit. Eccl. lib. 1. part. 1. cap. 5. & summi Ordinis Cardinalium utitur Papa velut Summus Sacerdos, & Supremus Hierarcha in regimine totius Orbis Christiani in tribus illis hierarchicis gradibus, qui sunt purgare, illuminare, ac perficere, juxta doctrinam S. Dionysii Areopagite de Cælest. Hierarch. cap. 3.

Et quod attinet ad Cardinales Diaconos, quos Maximos nominamus, hi ab initio Ecclesie septem fuerunt, tum in Alma Urbe, tum in aliis Ecclesiis Cathedralibus juxta Sanctionem S. Evaristi Papæ Anno 112. quæ legitur in cap. 11. dist. 93. precipientem ita: Diaconi (qui quasi oculi videntur esse Episcopi) in unaquaque Civitate juxta Apostolorum constitutionem septem debent esse. Septem enim Diaconos elegerunt Apostoli ab initio Act. 6. 5. ad imitationem septem Spirituum Deo adstantium, de quibus Raphael ait ad Tobiam 12. 15. Ego sum unus ex septem, qui adstant ante Dominum. Et S. Joannes in Apoc. 8. 2. Et vidi septem Angelos stantes in conspectu Dei, quorum nomina recenset Nicolaus Serarius in Tob. 12. 15. dicens, quod hi vocantur Michael, Gabriel, Raphael, Uriel, Salthiel, Jethudiel, & Barabiel. At Cornelius à Lapide in Apoc. 1. 4. col. 4. notat, quod ultima quatuor nomina incerta sunt; & sola tria prima agnoscuntur, & coluntur ab Ecclesia, ut dictum fuit in Concilio Romano, cui præfuit Zacharias Papa Anno 745. cum prima tria tantum habeantur in Scriptura Sacra approbata; etiam alia recensentur à pluribus SS. Patribus ibi per Cornelium à Lapide allegatis; qui etiam adjungit, Nomina septem Angelorum jam recensita divinitus fuisse revelata B. Amadæo Viro sanctitate, miraculis, ac prophetiis illustri; qui fuit familiaris Lusitanæ, & Dei amore incensus, spreto opibus, ac statibus, monitu S. Francisci ejus Ordinem amplexus est, illiusque reformationem, quæ Amadæorum vocatur instituit; & à Lusitanis B. Amator, ab Italis B. Amadæus vocatur. Hinc à Sixto IV. in confessorium electus, ab eo obtinuit Montem Aureum, vulgò dictum Montorium, ubi Crucifixus fertur S. Petrus Apostolus; ibique Monasterium sui Ordinis extruxit; & de ejus Sanctitate, & revelationibus multa habent Annales Ordinis S. Francisci part. 3. libr. 6. cap. 30.

Hunc autem Septenarium numerum Diaconorum Cardinalium longo tempore durasse, neque auctum fuisse usque ad Decimum Sæculum testatur Panvinus de Septem Urbis Eccles. cap. 3. & Ciaconius in Vita S. Sixti Papæ Primi; ac ratione, quia post incendiam Urbem à Nerone, in ipsa remanserunt septem Regionibus deputati fuerunt ipsi septem Diaconi Cardinales, ut in eis Christianam Religionem promoverent, pauperum inopiæ de Ecclesie thesauris, ac fidelium oblationibus subvenirent, vitæque, si opus esset, exposita pietatem tuerentur; qua de causa ipsi Diaconi appellabantur Regionarii, ut scribit Emin. Card. Baronius ad Annum 324. notans, quod tunc S. Sylvester Papa, cum deesset Diaconi duo, & essent in humanis tantum quinque, videlicet Fabianus, Marcus, Liberius, Archidamus, & Julius, ordinati, & additi fuerunt ab eodem Pontifice alii duo, Priscus scilicet, & Theodorus. Verumtamen restituit XIV. in Urbe Regionibus, & aucta Romanæ Ecclesie Majestate, ordinati sunt alii septem Diaconi Cardinales, ut unaquæque Regio suum haberet; ac deinde cum etiam Summus Pontifex egeret aliquorum Diaconorum assistentia, alios quatuor Diaconos, Cardinales creavit, qui Palatini, nam Palatio Papæ incubebant, nuncupabantur, & Pontifici Romano celebranti ministrabant. Post plura autem sæcula variavit hic numerus, adeo ut testetur Panvinus in Vita Higinii Papæ tom. 1. pag. 47. sub Paulo III. Anno 1545. Diaconos Cardinales fuisse XIX.